

Príbeh životnej lásky slávneho architekta

A romantic scene at the Eiffel Tower. A man in a light shirt and dark trousers stands on the left, holding the hand of a woman in a long, flowing white dress on the right. They are silhouetted against a bright, glowing light source, likely the setting or rising sun, which creates a strong lens flare effect. The Eiffel Tower's intricate iron lattice structure is visible, framing the couple. The sky is filled with soft, dramatic clouds. The ground in the foreground is a cobblestone path.

EIFFEL

NICOLAS D'ESTIENNE D'ORVES

Ljndeni

Eiffel

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Nicolas d'Estienne d'Orves

Eiffel – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

EIFFEL

NICOLAS D'ESTIENNE D'ORVES

EIFFEL

Príbeh životnej lásky
slávneho architekta

Ljndeni

PROLÓG

Bordeaux 1859

Voda bola ľadová. Chlad mu prenikal až do útrobov. Akoby sa mu do tela zabodli tisíce dýk. Dusil sa. Príliš silný mráz páli. Tvár mu horela ako v ohni, mal pocit, že mu líca, čelo a pery požierajú plamene. Zaskočilo ho to, od prekvapenia otvoril ústa a vzápätí sa mu do nich navalila bahnitá voda. Kým zadržal dych, poriadne si z nej logol.

Všetko sa zbehlo tak rýchlo! Robotník mohutnej postavy s topánkami väčšími ako provizórny pontón. Sto ráz použité šmyklivé, krivolaké laty. A okamih nepozornosti, keď chcel chlapík zapískať na mladú dámu idúcu po náprotivnom brehu, na druhej strane rieky Garonny.

Stačila sekunda a došlo k nešťastiu.

Chlapovi sa podvrtila noha, nasledoval pád horeznačky, ozval sa prekvapený, takmer nadšený výkrik, ktorý im trhal bubienky.

Nastalo všeobecné zdesenie.

„Božemôj! To je Chauvier!“

Všetci zmeraveli. No keby ich jedného po druhom vypočúvali, každý by sa priznal k zlej predtuche. Tušili, a vraj od začiatku stavebných prác, že sa to raz stane. Pauwels ich uistil, že lešenie je bezpečné a nič im nehrozí, že postaviť taký most je detská hračka. Všetci tomu uverili. Prinajmenšom im vyhovovalo, že tomu môžu veriť. A Pauwels dobre platil. Bol jedným z najlepších zamestnávateľov v Bordeaux. Navyše ich práca na takom projekte napĺňala hrdosťou. V novinách sa písalo, že železný priehradový most je prevratný počin. Ľudia v kaviarni či na ulici pokrivali po robotníkoch a chceli sa dozvedieť viac.

„Porozprávajte nám o ňom.“

„Kedy sa most slávnostne otvorí?“

Robotníkom to lichotilo, cítili, že sú súčasťou hrdinského dobrodružstva. Nehovoriac o nadšení pre mladého dvadsaťšesťročného inžiniera, ktorý ich strhol svojím zanietením, nešetril silami, prichádzal na stavbu prvý a zadržoval bránu, keď všetci ostatní odišli. Veru, ten Gustave Eiffel bol guľa nabitá energiou a prekypujúca nápadmi. Jeho meno, pravda, znelo akosi germánsky, hoci sa označoval za Burgundana. No čo tam po tom. Na stavbe sa predsa nehľadí na pôvod. Najdôležitejšie je, aby všetci ťahali za jeden povraz.

A Chauvier bol s nimi na jednej lodi. Dokonca bol jedným z najväčších pracantov. Mimochodom, Eiffel to čoskoro vybadal a dal na jeho úsudok a zdravý sedliacky rozum. Napokon, bol to Chauvier, kto upozornil inžiniera na labilné lešenie.

„Mali by ste to predniesť pánu Pauwelsovi. On je tu šéf. Stačilo by o trochu viac dreva, viete?“

„Poviem mu to,“ prisľúbil Eiffel.

Stavbyvedúci však pripomienku zmietol zo stola. „Niečo také neprichádza do úvahy!“ oboril sa na inžiniera a nechal ho dohovoriť.

„Lenže ak sa náhodou stane nešťastie, zodpovednosť padne na vašu hlavu, pane!“

„No tak! Každý zodpovedá za vlastnú bezpečnosť, priateľu. Okrem toho je na vás, aby ste dohliadli na chod stavby. Už aj tak ma stojí kopa peňazí. A nezabudnite, že najvyšší plat beriete práve vy.“

Gustave Eiffel sa vrátil na stavbu s dlhým nosom, ale nikto mu to nezazlieval.

„Aspoň ste to skúsili, pán Eiffel,“ utešoval ho Chauvier. Gustave ho potľapkal po pleci.

„Skrátka, musíte byť ešte opatrnejší, jasné, Gilles?“

„Veď ja som ľahučký ako pierko,“ zasmial sa robotník.

A predsa šiel ku dnu práve Chauvier. So strašným krikom sa zrútil do vody.

Gustave mal v hlave obrovský zmätok, na dlhé premýšľanie nemal čas. Bol by inak skočil?

V topánkach sa vrhol do rieky. Chlad mu prenikol až do špiku kostí, ale vôľa bola silnejšia. Aj v bahnitej, mútnej vode zbadal topiaceho sa Chauviera. Dokonca zachytil jeho začudovaný pohľad. Mali šťastie, že rieka nebola v tom ročnom období rozvodnená. Eiffel bleskovo oblapil chlapa raz takého veľkého ako on a z celej sily sa prudko odrazil od dna Garonny. A šťastie ho neopustilo ani tentoraz: zachytil sa dosky, ktorá spadla z lešenia v prvých dňoch stavby.

Zdalo sa mu, že stúpanie k hladine trvá večnosť. Hovorí sa, že v takých chvíľach – v tých, ktoré predchádzajú

osudový okamih – sa človeku premietne celý život. No Eiffel všetky spomienky odohnal. Ešte nenastal čas bilančovania. Určite to stihnú k hladine rieky, skôr ako sa im minie vzduch v pľúcach.

Keď sa konečne nadýchli, poriadne to zbolelo. Len čo dosiahli breh, obaja muži sa povracali. Zvratky z nich vytryskli ako prúd roztavenej lávy.

Zbehol sa k nim húf robotníkov, všetci im chceli pomôcť na pevnú zem. Chauvier sa zvalil na chrbát a usmial sa do oblohy. Eiffel skončil v rovnakej polohe, ale obrátil sa k robotníkovi. „Vraj ľahučký ako pierko?“

Chauvier sa ubolene zarehnil a začal drkotať zubami. „Každý sa môže mýliť, pán Eiffel. Jedno je však isté: ste hrdina. Skutočný hrdina.“

Gustave pokrčil plecami a zatvoril oči. Vzduch sa mu ešte nikdy nezdal taký lahodný.

Paríž 1886

„V očiach celých Spojených štátov amerických ste hrdina, pán Eiffel!“

Aký zvláštny prízvuk. Slabiky sa krútili, natahovali, odrazu sa ich príval nečakane prerušil. Eiffela vždy zaujímal, ako vzniká prízvuk. Súvisí to s podnebíom či rázom krajiny? Žeby boli samohlásky citlivejšie na slnko a spoluhlásky na dážď? Je americký prízvuk spojením zafarbenia tónov angličtiny, írčiny a holandčiny? Možno. Jestvuje však v takom prípade jazyk, ktorý ich všetky predchádza? Akási primitívna štruktúra reči?

„*Kostra...*“ uvažoval Eiffel, uprene hľadiac na mäsité pery, z ktorých vyšiel kompliment.

Popravde, už pol storočia sa venoval kostrám. Pre vášnivú záľubu v kostiach sa vzdal takmer všetkého – rodiny, lásky, voľného času. Isteže, toto boli železné stehenné kosti a holenné kosti z ocele. Lenže nebola aj táto vysoká, zelená a vskutku zvláštne odetá žena stojaca zoči-voči prítomným

Eiffelovou dcérou? Jemu predsa vďačila za najvnútornejšie usporiadanie svojich útrobov.

„Si v poriadku, Gustave?“ šepol Jean. „Vyzeráš, akoby sa ti zjavila Panna Mária.“

„Panna... Dlho ňou nebude.“

Eiffel sa vrátil na zem a spomenul si, kde a s kým je.

Veľvyslanec Milligan McLane si nič nevšimol a ďalej s tým hrozným prízvukom rečnil pred znudenými prítomnými, ktorým sa pod falošnými goliermi a fúzami už podlamovali nohy. „Skromne tvrdíte, že vašim dielom je iba vnútorná konštrukcia Sochy slobody. Lenže práve tá kostra je a vždy bude prameňom jej sily.“

Zopár fúzačov sa otočilo k Eiffelovi a počastovalo ho obdivnými pohľadmi. Nechýbalo veľa a najradšej by im vyplazil jazyk, ale sľúbil, že sa bude ovládať. Compagnon ho o to dokonca naliehavo prosil. „Je to súčasťou tvojho poslania, Gustave.“

„Vieš dobre, že mi na poctách nezáleží.“

„Lenže mne, nám, firme Eiffel áno. Takže ak to neurobíš pre seba...“

„Urob to pre mňa,“ ozvala sa Eiffelova dcéra Claire, ktorá vošla do pracovne, keď sa nemotorne pokúšal uviazať si motýlika. „A daj, nech ti s tým pomôžem, inak si pokrčíš golier, ocko.“

Gustave Eiffel bol muž do voza, nie však do koča, nebol to nijaký lev salónov. Lichôtka, prevracanie kabátov, zákerosti ministerských kabinetov a tmavé zákutia veľvyslanectiev mu odjakživa boli proti srsti. No dobre, jeho spoločník má pravdu: treba hrať ich hru. A ak tým navyše urobí radosť milovanej dcére...

„Táto socha odolá všetkým vetrom i búrkam a bude tu stáť aj o sto rokov.“

„To si myslím, ty trubiroh,“ šepol Eiffel dostatočne nahlas, aby ho Compagnon poriadne štuchol do boku.

Inžinier však vystúpil o krok vpred a veľvyslanca s úsmevom opravil: „Dlhšie. Oveľa dlhšie ako o sto rokov.“

Panstvo sa s odrhnaním zachichúňalo a všetci si pomysleli, že Eiffel je naozaj hlavička. Gustave sa na nich naoko blahosklonne pozrel. Stačí im tak málo...

Keďže hrdina dňa sa vymanil z davu, veľvyslanec využil príležitosť, podišiel k nemu a zamával mu pred nosom medailou.

Eiffela prekvapilo, aká je malá. Za tie roky ich dostal už za fúru. Francúzske, regionálne aj koloniálne vyznamenania ležali bez ladu a skladu v zásuvke, v ktorej deti s obľubou lašovali na Mi-Carême*. Nuž a táto medaila pekne zapadne medzi ostatné.

Veľa krikú pre nič, pomyslel si Eiffel a otočil sa k „svojej“ soche. Mimochodom, naozaj je jeho? Jej tvary, vnaďy, pohľad, povýšenecký výraz – všetko pochádza od sochára Bartholdiho. Každý cestovateľ, ktorý odteraz príde do newyorského prístavu, prejde okolo nej. Bude prvou Američankou, s ktorou sa stretne. No koho budú všetci tí cestovatelia považovať za jej pôvodcu? Sochára alebo inžiniera? Ktorý z nich je jej skutočný tvorca? Veď či nie je umenie práve v tom, čo je skryté, v tom, čo nevidno? Sú všetky mosty, lávky a viadukty, ktoré Gustave skonštruoval

---

* Karnevalová slávnosť, ktorá sa vo Francúzsku tradične koná v polovici pôstneho obdobia (*pozn. prekl.*).

za tridsať rokov, umeleckými dielami, alebo iba úžitkovými predmetmi? Nemal by konečne vybudovať konštrukciu, kostru, ktorá bude existovať len vďaka nemu a pre neho? Ktorá bude odvetou a triumfom kostí?

Z myšlienok ho vytrhla slabá bolesť. Urobil to veľvyslanec náročky? Všimol si roztržitý pohľad držiteľa vyznamenia, ktorému zapichol medailu pár milimetrov od pravého prsníka?

Američan sa tváril, že si nič nevšimol, a Eiffel potlačil bolestnú grimasu.

„V mene amerického ľudu a jeho hodnôt vám udeľujem čestné občianstvo Spojených štátov amerických. *God bless America!*“

„*God bless America!*“ jednohlasne zopakovali hostia.

Francúz ho chcel priateľsky objať, no veľvyslanec si Eiffela mocne pritisol na hrud' a pobožkal ho na obe líca. Gustava to celkom omráčilo. Vždy keď došlo na príliš dôverné dotyky, v žilách sa mu spenila krv jeho nemeckých predkov. Američania sa jednoznačne dajú ľahko uniesť. A ten jeho dych! Bože dobrotivý!

Jedli ste žaby, pán veľvyslanec?

Nahlas, pravdaže, nepovedal ani slovo, no iba Boh vie, ako ho svrbel jazyk.

* * *

„Ten Yankee páchol po cesnaku až hrôza!“

„Aj si sa tak tváril. Dúfam, že si nikto nič nevšimol.“

Eiffel sa rozhlíadol po hosťoch. Hrkútali si a srkali šampanské. „Títo tu? Sú slepí a hluchí.“

K Eiffelovi sa prihnal starý akademik, srdečne mu stisol ruku a funiac mu zložil kompliment, ale z bezzubých úst mu vyšlo iba nezrozumiteľné mumlanie.

„Nie však nemí,“ poznamenal Compagnon, keď starý páňko v zelenom obleku odkrival.

„Tak, na dnes stačilo,“ uzavrel Eiffel a zamieril do šatne.

„Počkaj, Gustave!“

„Na čo mám čakať? Všetci tárajú o nesmrteľnosti chrúsťta. Vieš, ako neznášam prázdne reči.“

Compagnon bol napnutý ako struna, akoby sa obával, že Eiffel vyvedie hlúposť a poriadne im zavarí. Roky obrusoval hrany a žehlil jeho prešľapy. Veľmi nevďačná úloha. Gustave bol predsa jeho spoločník, nie šéf. Lenže Eiffel si to vôbec neuvedomoval. Ich priateľstvo – lebo oni dvaja boli skutočnými priateľmi – spočívalo na zvláštnom vzťahu vzájomnej závislosti a spojenectva. Boli ako slepý a chromý.

Gustave dnes nemal byť taký bezočivý. Compagnon ho cestou po schodisku amerického veľvyslanectva na ulici Faubourg-Saint-Honoré upozornil, že tam bude dobrá spoločnosť. A to sú potenciálni budúci zákazníci.

„Nijakých klientov nepotrebujeme...“

„Stále ich potrebujeme! Vidieť, že ty nie si ten, kto sa vráta v účtoch, Gustave.“

„Práve preto som sa spojil s tebou. Pre mňa sú čísla miery, nie bankovky.“

Compagnon mal, samozrejme, pravdu. V ten večer sa pod americkú vlajku zišla honorácia a obyvatelia mesta. To nebola vhodná chvíľa na rozmazy.

„Všetci hovoria len o svetovej výstave, chápeš? Bude sa konať o tri roky. To je ako zajtra.“

Gustave sa tváril, že nepočul, uchmatol si pohár šampanského a zaškeril sa.

„Všimol si si? Je teplé. Lenže čo človek môže čakať od Američanov?“

Compagnon pevne zovrel Eiffelovi lakeť a trochu drsne ho odtlačil do rohu miestnosti pod starý obraz zachytávajúci mesto Cape Vincent pri jazere Ontario. Scenária z dávných dôb uviazla v čase ako prízrak strašiaci v salónoch.

Compagnon ukázal na mohutného chlapa otočeného chrbtom. Podupkával, akoby na niečo netrpezlivo čakal. „Vidíš toho obra? Sedí na ministerstve zahraničia na Nábřeží d'Orsay. Tvrdí, že Freycinet chce monument, ktorý bude reprezentovať Francúzsko v roku 1889.“

„Monument?“

Keď spoločník pochopil, že upútal inžinierovu pozornosť, kul železo zahorúca. „Presne tak! Chce ho postaviť na predmestí Puteaux, priamo v bránach Paríža. Mimochodom, radní páni uvažujú nad stavbou mestskej železnice, akú majú v Londýne. Vlakové spojenie s touto časťou mesta by viedlo pod Seinou.“

Eiffel spozornel. To je nápad!

„To znie výborne, priam *vynikajúco!*“

Compagnon vycítil, že tentoraz mu to vyjde.

„Tak vidíš, že sme neprišli nadarmo. Treba sa spojiť s ministerstvom a predložiť im návrhy a plány.“

„Metra? Máš pravdu. Zožen potrebné informácie.“

„Nie, nejde o návrh metra, Gustave. Hovoríme o monumente.“

Keď si Gustave vzal niečo do hlavy, nič ho neodradilo.

„Nápad s metrom nie je nijaká novinka. Okrem toho sa okolo toho krúti už kopa ľudí,“ dodal Compagnon.

„A ako je na tom tá kopa ľudí?“ vyhrkol Eiffel súkajúc sa do kabáta.

Spoločník voľky-nevoľky priznal, že nevie.

Inžinier sa na diaľku s úsmevom uklonil hŕstke hostí, ktorí si všimli, že odchádza. No keď zbadal, že niekoľkí z nich zamierili k nemu, vycúval na dvor veľvyslanectva. Compagnon sa ho držal ako kliešť. Gustave sa už v duchu preháňal po novej trati. Metro! Musí byť lepšie ako londýnske. Predstavoval si tunely, kovové konštrukcie, kostru obrieho podzemného červa.

„Zisti mi, čo sa dá, počuješ? Monument je nanič. Zato metro... To je skvelá vec. Tomu hovorím *skutočný* plán!“

Bordeaux 1859

Pauwels nevedel, čo ho hnevá väčšmi, či Chauvierova nehoda, Eiffelova nerozvážnosť, alebo fakt, že sa pre svoje skupánstvo len o chlp vyhol tragédii.

Robotníci sa rozostúpili, keď kráčal k dvom mužom ležiacim na brehu rieky. Miešala sa v nich úcta s nevôľou. Akokoľvek, Pauwels bol šéf.

„Čo si o sebe, preboha, myslíte? Nemali ste skočiť.“

Eiffel sa zviechal zo zeme a Pauwels mu skôr mechanicky než z náklonnosti podal pri vstávaní pomocnú ruku. „Vravel som vám to, pán Pauwels. Keby sme mali viac dreva, postavili by sme širšie lešenie a nikto by nepadol do vody.“

Robotníci svorne pritakávali, no ani jeden sa neodvážil prehovoriť. Nevedeli, či sa môžu inžiniera zastať nahlas.

„Už som stokrát vysvetlil, že sa musím zmestiť do rozpočtu,“ odsekol Pauwels.

Okolostojaci chlapi sa po príkrej odpovedi tak či tak nezmohli na slovo.

Eiffel na nich ukázal a pokojne odvetil: „A ja potrebujem všetkých svojich chlapov.“

Pauwels pochopil, že sa pohybuje na tenkom ľade. Ak niečo nepotreboval, bola to vzbura. Tá by mu poriadne nabúrala rozpočet. A on predsa tiež musí skladať účty. Podišiel k Eiffelovi, chytil ho za predlaktie, ako býva zvykom pri salónnych rečiach, a sprisahanecky zašušotal: „Váš muž je nažive.“ Kývol hlavou smerom k Chauvierovi.

Robotník sa stále usmieval na oblohu, akoby mu Boh dal odklad.

Eiffel bol nútený súhlasne prikývnuť.

„Tak ma prestaňte obťažovať s tými vašimi rečami o dreve.“

„Ak sa k tomu staviate takto, vezmem to do vlastných rúk,“ zahrmel Gustave.

„Do vlastných rúk! Čo nepoviete?“

Eiffel nevenoval Pauwelsovi už ani pohľad, zabalil sa do deky a zvrtol sa na päte.

„Kam zas idete? A usušte sa, preboha! Teraz nesmiete ochorieť!“

Keby sa Pauwels v tej chvíli pozrel svojmu inžinierovi do tváre, videl by spokojný, no vražedný úsmev. Eiffel miloval výzvy a práve sa chystal zdvihnúť ďalšiu hodenú rukavicu. Koniec koncov, začal deň tým, že zachránil topiaceho sa človeka. V porovnaní s tým bude boj proti najbohatšiemu mužovi v Bordeaux detská hračka.

„Vráťte sa, Eiffel!“ takmer bezmocne zvrískol Pauwels. „Prosím vás, neurobte dajakú hlúposť!“

Paríž 1886

Eiffel miloval hluk. Nie mondénny salónny šum ani šepot budoárov, ale nefalšovaný rámus spoločnosti, kde sa výdatne popíja a vedú sa hrdinské reči. Pripomínalo mu to atmosféru na stavbe či v dielňach. Chlapov, ktorí zrástli so svojím remeslom, vedia sa zahryznúť do práce, vyrvať ničote kus hmoty a dať jej tvar. Ľudí, ktorí sa nevzdajú, kým nedajú reálnu, hmatateľnú podobu tomu, čo Gustave *vymyslel*, čo existuje zatiaľ iba v jeho predstavách. Predstavivosť – v nej je obsiahnuté všetko. Schopnosť dovidieť ďalej, dívať sa inak. A to je možné iba v ustavičnom lomoze striedajúcom hlboké ticho inšpirácie, ktorá inžiniera vždy fascinovala a zároveň naplňala hrôzou. Keď stál sám zoči-voči svojim nápadom, keď striehol na záblesk, z ktorého vzíde prvý náčrt, Gustave mal strach. Cítil sa ako malý chlapec stojaci za tmy na kraji lesa, ktorý netuší, odkiaľ sa vynorí vlk. No ten strašiak sa nikdy neobjaví. Naopak, keď je strach neopísateľný a nepostihnuteľný, dáva sa do pohybu tvorivá sila. Musí v tom mori obáv a pochyb-